

*До разової спеціалізованої вченої ради 41.884.116
Одеського державного університету внутрішніх справ
щодо захисту дисертації Шаронова А.П.
(65014, м. Одеса, вул. Успенська, 1)*

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора юридичних наук, доцента

КОВАЛЬОВОЇ Ольги Вікторівни на дисертацію

Шаронова Андрія Павловича «Протидія кіберзагрозам Національною поліцією України: організаційно-правовий аспект», подану до захисту до спеціалізованої вченої ради ДФ 41.884.166 в Одеському державному університеті внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертації. сучасного безпекового середовища, в якому цифровізація суспільних відносин, державного управління та правоохоронної діяльності супроводжується стрімким зростанням кількості, складності та суспільної небезпечності кіберзагроз. В умовах функціонування цифрової держави кіберпростір став одним із ключових середовищ реалізації публічних функцій, надання адміністративних послуг, здійснення економічної діяльності та забезпечення національної безпеки. Це закономірно обумовлює необхідність формування сучасного організаційно-правового механізму протидії кіберзагрозам, здатного забезпечити належний рівень захисту державних інформаційних ресурсів, критичної інформаційної інфраструктури, прав та законних інтересів громадян.

Особливої актуальності дисертаційне дослідження набуває в умовах широкомасштабної збройної агресії проти України, коли кіберпростір став одним із самостійних напрямів ведення гібридної війни. Систематичні

кібератаки на державні інформаційні ресурси, об'єкти критичної інфраструктури, фінансовий сектор та телекомунікаційні системи значно підвищили роль Національної поліції України як суб'єкта забезпечення кібербезпеки та протидії кіберзлочинності. За таких умов виникає об'єктивна потреба не лише в удосконаленні нормативно-правового забезпечення діяльності поліції, а й у виробленні нових організаційних моделей взаємодії між суб'єктами національної системи кібербезпеки, які відповідали б сучасним технологічним викликам та міжнародним стандартам.

Актуальність роботи також визначається недостатнім рівнем комплексних наукових досліджень, присвячених саме організаційно-правовому механізму протидії кіберзагрозам у діяльності Національної поліції України. Незважаючи на значний доробок вітчизняних і зарубіжних учених у сфері кібербезпеки, кіберзлочинності та цифрових доказів, питання інтеграції правових, організаційних, управлінських і процесуальних аспектів діяльності поліції залишаються недостатньо розробленими. Саме тому обрана тема має безперечне теоретичне та практичне значення, відповідає сучасним потребам розвитку юридичної науки, правоохоронної практики та реалізації євроінтеграційного курсу України.

Наукова робота проводилась згідно наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ за період 2023-2028 р.р. при виконанні теми «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0123U103538) та кафедри кримінального аналізу та інформаційних технологій Одеського державного університету внутрішніх справ на період 2023-2028 років «Інформаційні технології: сучасний стан, особливості в умовах війни та післявоєнний період (державний реєстраційний номер № 0123U103748).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертації. Мета дисертаційного дослідження полягає у розробленні науково обґрунтованих теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-правового механізму протидії кіберзагрозам у діяльності Національної поліції України тощо. Також, наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані дисертантом, характеризуються належним рівнем обґрунтованості, логічності та внутрішньої послідовності. Дослідження побудоване на чітко визначеній методологічній основі, що включає використання комплексу загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, застосування яких є адекватним поставленій меті та завданням дослідження. Дисертантом проаналізовано значний масив міжнародно-правових актів, національного законодавства, наукових праць, статистичних матеріалів, аналітичних документів та практики діяльності Національної поліції України, що забезпечило достатню доказову базу для сформульованих висновків.

Достовірність отриманих результатів підтверджується їх комплексним характером, взаємоузгодженістю окремих структурних елементів роботи, належним використанням сучасних підходів до аналізу кіберзагроз, ризик-орієнтованого управління, міжнародних стандартів кібербезпеки та практики функціонування правоохоронних органів. Запропоновані рекомендації мають прикладне спрямування, підтверджені актами впровадження, а окремі положення можуть бути використані під час удосконалення законодавства, організації діяльності підрозділів кіберполіції, розроблення відомчих нормативних документів та освітніх програм.

Аналіз тексту дисертації та висновків до роботи дає підстави стверджувати, що автором завдання дисертації та досягнута мета дослідження, а

саме проведено комплексний науковий аналіз проблем, пов'язаних впровадженням кримінального аналізу в правоохоронну діяльність.

Наведені у дисертації наукові положення, сформульовані висновки є у цілому переконливими та обґрунтованими використано 222 джерел, серед яких є міжнародно-правові акти й документи рекомендаційного характеру, закони та підзаконні нормативно-правові акти України, законодавство зарубіжних держав та інші законодавчі акти. Дисертаційне дослідження ґрунтується на солідній теоретичній базі, яка складається з робіт вітчизняних і зарубіжних науковців у теорії права, інформаційного та адміністративного права. Поряд з цим дисертант використовував особистий досвід роботи першим заступником начальника Департаменту кіберполіції Національної поліції України.

Отримання нових наукових результатів не було б можливим, якщо б автор не використав належні методологічні інструментарії, серед яких є діалектико-матеріалістичний метод, формально-логічний, історико-правовий, юридичного аналізу, порівняльно-правовий, соціологічний, статистичний, прогнозування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні актуального наукового завдання щодо формування цілісної організаційно-правової моделі протидії кіберзагрозам у діяльності Національної поліції України, яка інтегрує правові, організаційні, управлінські, процесуальні та технологічні складові забезпечення кібербезпеки.

Безперечно позитивною рисою роботи є те, що автор не обмежився аналізом чинного законодавства, а запропонував низку нових теоретичних положень, спрямованих на подальший розвиток адміністративно-правової науки. Насамперед заслуговують на увагу авторське обґрунтування подвійної техніко-правової природи кіберзагроз, формування концептуальної моделі організаційно-правового механізму протидії кіберзагрозам у діяльності Національної поліції України, розроблення авторського визначення інтероперабельності у сфері кібербезпеки, удосконалення класифікації

кіберзагроз та критеріїв оцінювання їх небезпечності для потреб правоохоронної діяльності.

Науковий інтерес також становлять положення щодо стандартизації процедур роботи з цифровими доказами, розвитку ризик-орієнтованого підходу до управління кіберзагрозами, використання інформаційно-аналітичних технологій у діяльності Національної поліції, а також запропоновані підходи до нормативного забезпечення застосування систем штучного інтелекту та розвитку компетентнісної моделі працівників кіберполіції. У сукупності зазначені результати свідчать про наявність у дисертації власного авторського внеску у розвиток адміністративно-правової науки та практики забезпечення кібербезпеки.

Дисертаційне дослідження містить і інші положення та висновки, які є внеском у сферу впровадження кримінального аналізу в діяльність Національної поліції України та мають значення велике значення для розвитку сучасної України.

Оцінка змісту дисертації та її оформлення. Дисертаційне дослідження характеризується продуманим планом за змістом, науково коректними та вичерпними висновками. Основні положення та висновки дисертації повною мірою відображені у публікаціях автора. За темою дослідження опубліковано 9 наукових праць, зокрема 6 статті у наукових фахових виданнях України та 3 тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Зміст роботи характеризується системністю, внутрішньою узгодженістю структурних елементів та поступовим переходом від загальнотеоретичних положень до практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-правового механізму протидії кіберзагрозам. Матеріал викладено послідовно, аргументовано та з використанням сучасної наукової термінології. Висновки за розділами та загальні висновки дисертації відповідають змісту проведеного дослідження і логічно впливають із отриманих результатів.

Оформлення дисертації загалом відповідає встановленим вимогам до дисертаційних робіт. Робота містить необхідний науковий апарат, список використаних джерел, додатки, апробацію результатів дослідження та відомості про їх практичне впровадження. Водночас окремі положення дисертації могли б бути викладені більш концентровано, а окремі термінологічні конструкції – уніфіковані відповідно до сучасної доктрини адміністративного права та кібербезпеки. Проте зазначені аспекти не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загалом, позитивно оцінюючи представлену для захисту роботу, підходи та висновки, які зроблені автором за результатами дисертаційного дослідження, треба зазначити, що як і кожна робота такого масштабу, вона охоплює коло дискусійних питань, які не можуть залишатися поза їх критичним аналізом.

Окремі пропозиції мають дискусійний характер.

1. Дискусійним видається запропоноване у дисертації авторське розуміння інтероперабельності у сфері кібербезпеки як системної спроможності технічних, організаційних, процедурних і нормативних компонентів різних суб'єктів забезпечувати узгоджену, безпечну та безперебійну взаємодію. Такий підхід загалом заслуговує на підтримку, оскільки відповідає сучасній логіці побудови інтегрованих систем кібербезпеки. Водночас у роботі доцільно було б докладніше розмежувати запропоноване поняття із суміжними категоріями, що використовуються у праві Європейського Союзу, зокрема з поняттями функціональної сумісності, обміну інформацією та рамкової моделі сумісності. Це дозволило б чіткіше визначити місце авторської дефініції у системі національного законодавства України та правового доробку Європейського Союзу.

2. У дисертації запропоновано концептуальну модель організаційно-правового механізму протидії кіберзагрозам у діяльності Національної поліції

України, побудовану як послідовний цикл взаємопов'язаних дій: запобігання, моніторинг, виявлення, первинне реагування, оцінювання та пріоритизація, координація, фіксація й збереження цифрових даних, розслідування, процесуальне оформлення, аналіз досвіду та вдосконалення практик. Зазначена модель є науково обґрунтованою та має очевидну практичну цінність. Водночас дискусійним залишається питання її нормативної реалізації, зокрема визначення того, які елементи цієї моделі мають бути закріплені на рівні закону, які – на рівні підзаконних нормативно-правових актів, а які – у внутрішніх організаційно-розпорядчих документах Національної поліції України.

3. Позитивної оцінки заслуговує запропонований у дисертації підхід щодо процесуалізації результатів функціонування систем штучного інтелекту через механізм судової експертизи. Такий підхід відповідає потребі забезпечення перевірюваності, відтворюваності та процесуальної надійності цифрових даних. Водночас додаткової аргументації потребує питання критеріїв перевірки достовірності алгоритмів штучного інтелекту, порядку підтвердження їхньої валідації, а також визначення процесуального статусу алгоритмічних висновків у випадках застосування різних моделей машинного навчання у кримінальному провадженні.

Дисертація Шаронова Андрія Павловича «Протидія кіберзагрозам Національною поліцією України: організаційно-правовий аспект» є самостійною, комплексною, завершеною працею, яка містить науково обґрунтовані результати проведення досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання щодо надання науково обґрунтованих практичних і методичних рекомендацій. Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із

змiнами, внесеними згiдно з Постановою Кабiнету Міністрiв України № 341 вiд 21 березня 2022 року), вимогам до оформлення дисертацiї, затвердженої наказом МОН України вiд 12 сiчня 2017 року № 40, а її автор Шаронов Андрiй Павлович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора фiлософiї за спецiальністю 081 «Право».

Офiцiйний опонент

**Професор кафедри державно-правових дисциплiн
навчально-наукового iнституту права та
соцiального менеджменту Донецького державного
унiверситету внутрiшніх справ
доктор юридичних наук, доцент**

Ольга КОВАЛЬОВА

Пiдпис Ковальової Ольги Вiкторiвни засвiдчую

**Т.в.о. начальника вiддiлу
документування службової
дiяльностi ДонДУВС**

Вiкторiя МЕЛЬНИК